

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту
ННЦГО
кафедра іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему

Засоби вербалізації концепту КОХАННЯ в англomовній пісенній ліриці

Виконала: студентка групи 201 – ППТГ – Д23

спеціальності 035 Філологія

освітньої програми «Професійний переклад в транспортній галузі»

Орлова Крістіна Андріївна

Керівник: к.ф.н, доцент Нешко С.І.

Рецензент: к.ф.н, доцент Школа І.В.

Харків – 2025

Український державний університет залізничного транспорту

ННЦГО

Кафедра іноземних мов

Другий (магістерський) освітній рівень

Спеціальність 035 Філологія

Освітня програма: Професійний переклад у транспортній галузі

Затверджено на засіданні кафедри

іноземних мов

Протокол № 10 від 20.05.2024 р.

Завідувач кафедри Нешко С.І.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Орлової Крістіни Андріївни

Тема роботи: *«Засоби вербалізації концепту КОХАННЯ в англomовній пісенній ліриці»*

Керівник роботи: *Нешко С.І., к.ф.н., доцент*

Строк подання студентом роботи: *10 січня 2025 року*

Дата видачі завдання: *20 травня 2024 року*

АНОТАЦІЯ

Орлова К.А. Засоби вербалізації концепту КОХАННЯ в англomовній пісенній ліриці. Кваліфікаційна робота освітнього рівня «магістр». На правах рукопису. Спеціальність – 035 Філологія, спеціалізація – 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. Харків, 2024.

У роботі досліджено лексико–граматичні засоби вербалізації концепту КОХАННЯ на матеріалі сучасних англomовних пісень. Визначено ядро, зону, наближену до ядра, та периферію лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ. Здійснено етимологічний аналіз усіх лексем лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ. Описано особливості формування аудитивної компетенції у студентів у вищих навчальних закладах. Зроблено висновок, що аудіальна компетенція є необхідною для загального оволодіння мовою.

Ключові слова: лексико–граматична вербалізація, семантика, лінгвокультурологічний, ядро, концепт.

ABSTRACT

Orlova K.A. Means of Verbalisation of the Concept of LOVE in English–Language Song Lyrics. Qualification Work for the Educational Level 'Master'. In the form of a manuscript. Speciality – 035 Philology, Specialisation – 035.041 Germanic Languages and Literatures (including translation), First Language – English. Kharkiv, 2024.

This paper investigates the lexical and grammatical means of verbalising the concept of LOVE based on modern English–language songs. The core, near–core zone, and periphery of the lexical–semantic field of the concept of LOVE are defined. An etymological analysis of all lexemes within the lexical–semantic field of the concept of LOVE is conducted. The peculiarities of the formation of auditory competence in students of higher education institutions are described. It is concluded that auditory competence is essential for comprehensive language proficiency.

Keywords: lexico–grammatical verbalisation, semantics, linguistic and cultural, core, concept.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ	9
1.1 Концепт як лінгвокультурологічна одиниця	9
1.2 Структура концепту та методи його дослідження.....	18
1.3 Аналіз лексико–семантичного поля як засіб дослідження вербалізації концепту	26
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ І	40
РОЗДІЛ ІІ ЛЕКСИКО–ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ В АНГЛОМОВНІЙ ПІСЕННІЙ ЛІРИЦІ	42
2.1 Ядро лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ	42
2.2 Периферія лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ	47
2.3 Граматичні особливості вербалізації концепту КОХАННЯ	51
2.4 Етимологічний аналіз лексем–репрезентантів лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ	58
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ ІІ	62
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Взаємозв'язок між мовою та людиною є одним із ключових аспектів сучасної лінгвістики. Функція мови полягає в тому, щоб розрізняти об'єкти в реальності та називати їх. У реальному світі між цими об'єктами може не бути чітких меж, але людина встановлює їх за допомогою мови, підбираючи відповідні слова і надаючи їм необхідних значень. Носій певної мови відбирає лише ті характеристики об'єкта, які є важливими і достатніми для того, щоб він міг використовувати слова цієї мови.

Наукові дослідження підтвердили, що жодне слово не може існувати незалежно від інших; щоб зрозуміти його значення, необхідно зіставити його з набором семантично пов'язаних слів. Зокрема, лексичне значення слова ніколи не існує ізольовано. Воно завжди перебуває в семантичному зв'язку (тотожності та відмінності) з іншими словами або їхніми лексичними значеннями. Крім того, важливо, що на значення слова впливають такі фактори, як спосіб зв'язку слова з його денотатом, а також вплив особливостей культури та історії певного народу, які знаходять своє відображення у значенні лексем.

Слід також зазначити, що мова є невід'ємною часткою культури та існування кожного народу. Сучасна лінгвістика активно вивчає взаємозв'язок мови та етносу, а також мову як виразник менталітету народу, застосовуючи різні підходи до цього питання: соціолінгвістика, етнолінгвістика, етнографія, соціально–психологія тощо. У цих дослідженнях ключову роль відіграє концепт культури як елемент етнічної свідомості, що пов'язує мову з екстралінгвістичною дійсністю. Концепти структуруються різними мовними одиницями: словами, словосполученнями, синтаксичними конструкціями тощо. Вивчення концептів у сучасній лінгвістиці лежить в основі праць таких дослідників, як: І. Голубовська, Т. Попова, Т. Космеда, Ю. Боднарюк, М. Хаметова, С. Жаботинська, М. Олікова,

О. Кагановська, R. Langacker, G. Lakoff. Зокрема, Ю. Боднарюк досліджує концепт як частину концептосфери в мовній картині світу, а М. Хаметова вивчає національно–культурні особливості різних концептів в англomовній картині світу та інші аспекти.

Любов – це складний феномен людського душевного та емоційного життя, глибоке і світле почуття, притаманне кожній людині. Кожна людина здатна пережити прекрасне почуття, яким є кохання. З давніх-давен кохання було одним із центральних явищ, оспіваних у всіх видах мистецтва. Про неї пишуть вірші і прозу, створюють картини і скульптури, знімають фільми і співають пісні. Пісня, як дзеркало душі народу, є важливим засобом пізнання культури, а тому вивчення пісенних текстів є одним із способів пізнання певної культури.

Актуальність теми зумовлена необхідністю комплексного дослідження концептів як ментальних конструктів, що репрезентують осмислене розуміння типового фрагмента людського досвіду, який зберігається в пам'яті, а також відсутністю детального аналізу способів вербалізації концепту LOVE в англomовних пісенних текстах.

Мета дослідження – проаналізувати лексико–граматичні засоби вербалізації концепту КОХАННЯ на матеріалі сучасної англomовної пісенної творчості.

Мета конкретизується наступними **завданнями**:

- 1) визначити концепт як одиницю лінгвокультурологічного аналізу;
- 2) дослідити структуру концепту та методи його вивчення;
- 3) охарактеризувати лексико–семантичне поле як засіб аналізу вербалізації концептів;
- 4) визначити ядро та периферію лексико–семантичного поля концепту КОХАННЯ;
- 5) з'ясувати граматичні особливості вербалізації досліджуваного концепту;

б) провести етимологічний аналіз лексем, що репрезентують лексико–семантичне поле концепту КОХАННЯ;

7) описати методичні засади навчання аудіювання у вищій школі та розробити комплекс вправ для навчання аудіювання на основі матеріалу досліджуваних пісень.

Об’єкт дослідження –концепт як лінгвістична категорія.

Предмет дослідження – засоби вербалізації концепту КОХАННЯ в англomовній пісенній ліриці.

Відповідно до поставленої мети для добору й обробки матеріалу використовувалися такі **методи дослідження**: описово–аналітичний метод класифікації та групування для встановлення набору лексем – компонентів лексико–семантичного поля «love»; компонентний аналіз лексем – складників поля для виявлення їх семного складу; метод польового моделювання для побудови лексико–семантичного поля «love», його ядра і периферії, та з’ясування зв’язків між складниками поля; елементи кількісних підрахунків.

Матеріалом дослідження виступили 30 англomовних пісень гурту Scorpions, Green Day, Bon Jovi виконавців Whitney Houston, Shawn Mendes та ін.

Теоретичне значення роботи полягає в узагальненні та систематизації теоретичних знань про концепт як одиницю лінгвокультурологічного дослідження, його структуру та засоби вербалізації.

Практичне значення роботи полягає в тому, що матеріали та результати дослідження можуть бути корисними при розробці теоретичних курсів, зокрема, з когнітивної лінгвістики для студентів філологічних спеціальностей, у педагогічній та методичній роботі при підготовці навчальних посібників і підручників, а також у науково-дослідній роботі студентів.

Наукова новизна дослідження визначається об’єктом та предметом дослідження і полягає в тому, що в даній роботі концепт КОХАННЯ

досліджується за допомогою аналізу лексико–семантичного поля (далі ЛСП) центральної лексеми–номінанта «love».

Апробація основних положень та результатів наукового дослідження. Матеріали дослідження були презентовані на міжнародній науково–практичній конференції «Людина, суспільство, комунікативні технології» (Харків, 26–27 жовтня 2023 р.)

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел та додатків.

Загальний обсяг роботи становить 130 сторінок, обсяг основного тексту 60 сторінок. Список використаних джерел налічує 45 бібліографічних позицій, із них 27 іноземною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті; пер. з нім. Київ : Ніка–Центр, 2012. 440 с.
2. Врублевська Т.В. Концепт «Поділля» у творах Михайла Стельмаха: на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Івано–Франківськ, 2018. 234с.
3. Вутковська О. С. Структурно–семантичні особливості термінів соціолінгвістики в українській, польській та англійській мовах : дис. канд.філ. наук : 10.02.15. Львів, 2016. 301 с.
4. Дубчак О. П. Мовна картина світу як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманов*. Київ, 2007. Вип. 3. С. 205–210.
5. Краснобаєва–Чорна Ж. Термінополе концепт. Українська мова. 2006. № 3. С. 67–78.
6. Копитіна А.С. Лінгвокогнітивні та соціолінгвальні параметри лексико–семантичного поля «простір»: дис... докт. філософії. 10.02.17. Київ, 2021. 265 с.
7. Кочерган М. П. Компонентний аналіз. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 264–265.
8. Красовська К.В. Зв'язок концептуальної та мовної картин світу з етнічною ментальністю. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 154. С. 120–123.
9. Лисиченко Л. А. Лексико–семантична система української мови. : ХДПУ ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2006. 150 с.

10. Марина О. Методика аналізу парадоксальності в поетичному дискурсі. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. С. 214–224.
11. Онищак Г. Моносемантичні елементи лексико–семантичної групи «зло» в сучасній англійській та українській мовах. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. С. 174–179.
12. Приходько А.Н. Концепт як тривимірне ментальне утворення . *Вісник ХНУ ім В.Н.Каразіна. Серія Романо–германська філологія*. 2006. № 726. С. 20–25.
13. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля–К, 2006. 716 с.
14. Слободян М. Методика концептуального аналізу в сучасній когнітивній лінгвістиці. *Мовознавство*. 2017. Вип. 17. С. 104–117
15. Сухорольська С. М. Методи лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Вид. 2, переробл. і доповн. Львів : Інтелект–Захід, 2009. 348 с.
16. Тарасова В. В. Семантичне поле «Засоби пересування» в сучасних німецькій, російській та українській мовах : монографія. Київ : ТОВ «SprintPrint», 2006. 255 с.
17. Шевченко Л.Л. Методика концептуальних досліджень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Сер. 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови. 2012. Вип. 9. С. 54–57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2012_9_18 (дата звернення 05.10.2022).
18. Щаслива Є. Ю. Лексико–семантичне поле прози Наталії Гурницької (на матеріалі роману «Мелодія кави у тональності кордамону»). Вінниця, 2020. 76 с.

19. Bartmiński J. Językowe podstawy obrazu świata. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie–Skłodowskiej, 2012. 328 p.
20. Bateson G. Mind and Nature: A Necessary Unity (Advances in Systems Theory, Complexity, and the Human Sciences). New York : Hampton Press (NJ), 2003. 220 p.
21. Biggam C. The Semantics of Colour: A Historical Approach Cambridge : Cambridge University Press, 2012. 257 p.
22. Biktagirova Z. Comparative study of concepts «beauty»/ «schönheit» (based on multiple–response free associations of Americans and Germans). *Journal of Language and Literature*. 2014. 5(3). P. 121–125.
23. Brown G. Discourse analysis. Cambridge : Cambridge University Press, 2003. 288 p.
24. Brugman C., Lakoff G. Cognitive Linguistics: Basic Readings. Geeraerts D. (ed.). New York : Mouton de Gruyter, 2006. P. 109–140.
25. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 13.10.2022).
26. Evans V. A Glossary of Cognitive Linguistics. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2007. 256 p.
27. Evans V. From the spatial to the non–spatial: The ‘state’ lexical concepts of in, on and at. *Language, cognition & space*. London : Equinox, 2010. P. 215–248.
28. Evans V. How words mean: Lexical concepts, cognitive models and meaning construction. Oxford : Oxford University Press, 2009. 400 p.
29. Evans V. New directions in cognitive linguistics. Human Cognitive Processing. *John Benjamins Publishing Company*, 2009. Vol. 24. 519 p.
30. Fauconnier G. The dark matter of semantics. *4th Cognitive Linguistics Conference* (London, King’s College, 10–12th July, 2012) : Book of Abstracts. London, 2012. 114 p.

31. Fauconnier G. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. G. Fauconnier, M. Turner. New York : New York Basic Books, 2002. 440 p.
32. Fischer R. Congruence and Functions of Personal and Cultural Values: Do My Values Reflect My Culture's Values? 2006. Vol. 32, No 11. P. 1419–1431.
33. Fusaroli, R. Conceptual Metaphor Theory: Thirty Years After. *Journal of Cognitive Semiotics*, 5 (1–2). Conceptual Metaphor Theory. 2013. P. 1–13.
34. Koselleck R. *Futures Past: on the semantics of historical time*. New York : Columbia University Press, 2004. 348 p.
35. Kostov B. On beauty and the beautiful in aesthetic education .*International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*. 2013. P.71–75.
36. Kövecses Z. Levels of metaphor. *Cognitive Linguistics*. 2017. V.28, No 2. P. 321–347.
37. Kövecses Z. *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford : Oxford University Press, 2002. 375 p.
38. Lakoff G. *Metaphors We Live By* London : University of Chicago Press, 2003. 276 p.
39. Longman Dictionary of Contemporary English. URL: <https://www.ldoceonline.com/> (дата звернення: 04.09.2022).
40. Merriam Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/>(дата звернення: 12.10.2022).
41. Mieder W. *Origin of Proverbs: A Comprehensive Guide to Proverb Studies* ; Berlin : De Gruyter Open, 2015. P. 28–48.
42. Oxford Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>(дата звернення: 12.10.2022).
43. Oxford Concise Dictionary of English Etymology. URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780192830982.001.0001/acref-9780192830982> (дата звернення: 16.09.2022).

44. Thesaurus. URL: <https://www.visualthesaurus.com/app/view> (дата звернення: 19.10.2022).

45. ŽivilNemickien. “Concept” in Modern Linguistics: the Component of the Concept “Good”. *Kaunas College*. 2011. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/62656539.pdf> (дата звернення 13.10.2022).